

עין לעין

העשור הרביעי

1988 - 1978

גיליונות בית מדרש ב **תרבות יהודית ישראלית** לכבוד 70 למדינת ישראל

אלי עמיר: בין "אחדות" ל"אחידות"

"יש בינינו אנשים", אמר שייקה, "שמאחזים עיניים ומדברים על אחדות ישראל, והם מקווים שלא נבין, ושמהם הם עצמם באמת לא מבינים, שבעם ישראל חיה ותוססת אחדות ישראל במובנה הטוב [...] היא מכילה את כל הריבוי והשוני שבעם, ופירושה: האחדות שבצד השווה שבכל השוני, והריבוי המבורך של ההווה הדמוקרטית. אבל המטיפים לאחדות ישראל פעמים רבות כוונתם לאחדות שהיא תכונתו של האחד, שכולם צריכים להיות דומים לו, וממילא אין כוונתם לאחדות ישראל, אלא לאחידות ישראל: לאחידות המוחין (= צורת החשיבה, מהמילה מוח) של האזרחים [...] לעדר שהולך אחר ההנהגה, למין אחדות בתחפושת [...] והם לא רואים או לא רוצים לראות שהדבר המקודש האחד הוא הריבוי דווקא [...]"

אלי עמיר, אהבת שאול, תל אביב: עם עובד, תשנ"ח, עמ' 307-308

אלי עמיר הוא מבכירי הסופרים בישראל. עימם במגוון תפקידים ציבוריים.

"כל אחד ואחד יש לו דעת בפני עצמו"

[הרואה] אוכלסין הרבה [המון] של בני אדם אומר: "ברוך חכם הרזים".

כשם שאין פרצופותיהם [של בני אדם] שוין [דומים] זה לזה - כך אין דעתם שוין זה לזה, אלא כל אחד ואחד יש לו דעת בפני עצמו.

מדרש תנחומא, פרשת פינחס, סימן י

מגלים את המגלה

[...] ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים [...] החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו [...] שארית הפליטה שנצלה מהטבח הנאצי האים באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ ישראל [...] ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חרות ועמל-ישרים במולדת עצמם [...]"

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקבוצ גליות; תשקד על פתוח הארץ לטובת כל תושביה [...] תקים שיוון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה [...] תבטיח חפש דת, מצפון, לשון, חנוך ותרבות.

מתוך מגילת העצמאות

התשמע קולי? "כל ישראל" או קולות רבים?

קריקטורה של הציירת פרידל שטון

בין "כור היתוך" לבין חנה רב תרבותית

במשך עשרות שנים - מאז שנותיה הראשונות של המדינה - הונהג בישראל רעיון 'כור ההיתוך' של בן-גוריון. הקול העיקרי שנשמע בציבור היה הקול שהתאים לדמות ה"צבר": "יהודי חדש", יליד הארץ, חילוני, מערבי, סוציאליסטי. זהויות אחרות שהביאו עמם העולים מארצות מוצאם, ממזרח וממערב, הושטקו בתהליך קליטתם בארץ. מדיניות זו עוררה במשך השנים מחלוקת עזה: יש שראו בה אידיאל נשגב; אחרים ראו בה רע הכרחי לבניית החברה; ואילו מתנגדיה ראו בה עוול בלתי נסלח כלפי מאות אלפי עולים שקולם הושטק והודחק לשוליים.

העשור הרביעי בחיי המדינה מסמן היווצרות סדקים בתפיסת "כור ההיתוך" ואת ראשיתו של שינוי, כגון: המהפך הפוליטי ב-1977 (עליית הליכוד לשלטון אחרי עשרות שנות ממשלות מפא"י); מחאת תנועת "הפנתרים השחורים" שהעלתה לשיח הציבורי את אפלייתם של בני עדות המזרח; גלי עלייה חדשים וגדולים מברית המועצות ומאתיופיה משנות השמונים ואילך; וכן נוכחות גדלה והולכת של דמויות ציבוריות ויוצרים במוזיקה ובתרבות מקרב עדות המזרח, שהביאו לחברה הישראלית קולות חדשים רבים. השאלות ממשיכות להעסיק אותנו עד היום:

? מהי "תרבות ישראלית", והאומנם יש רק אחת כזו?

? אילו קולות נשמעים, ואילו אינם נשמעים, בישראל בשנות השבעים?

? האם נכון להשיך ולסאוף ליצירת תרבות משותפת (אך מזוהת יותר מהעבר) ל"כל ישראל", או שיש לנסות שאיפה זו, ולחזור לרבות תרבותיות שבה לכל 'שבט' בישראל הקול שלו?

הייתכן!?

נתון: עד לשנת 2008 (ראשית העשור השביעי למדינה) - מתוך 158 הזוכים בפרס ישראל בתחומי התרבות השונים, היו רק 10 מזרחיים. כבר בשנת 2007 כתב המשורר והעיתונאי בני ציפר: "הייתכן שלא נמצא מקום בתוך 15 קטגוריות הפרס למועמד ראוי אחד שאינו אשכנזי? ואם כן, מה זה אומר עלינו כמדינה המתיימרת לשוויוניות, אם בין יותר ממחצית אוכלוסייתה הבאה ממדינות אסיה ואפריקה (כניסוח העלונים הסטטיסטיים), לא נמצא אפילו אדם אחד מהנולדים ביבשות הללו ראוי לקבל את פרס ישראל, שמפעל חייו אינו שווה ציון ושלא תרם דבר למדינה?"

(על פי אתר הארץ, 26.4.2007)

תקווה ישראלית

[...] התהליכים הדמוגרפיים המעצבים מחדש את פניה של החברה הישראלית יצרו למעשה "סדר ישראלי חדש". סדר שבו אין עוד רוב ברור, ואין מיעוטים ברורים [...] חלוקה זאת לארבעת השבטים המרכזיים המרכיבים את החברה הישראלית (= חילוניים, דתיים, חרדים וערבים) חושפת מבנה יסוד שלה [...] בעוד שמזרחיים ואשכנזים, ימין ושמאל, לומדים יחד - הרי שכאן, במודע ומבחירה, כל ילד שמגיע לעולם במדינת ישראל נשלח לאחת מארבע מערכות [חינוך] נפרדות, שתכליתה לחנך אותו ולעצב את תפיסת עולמו, לאתוס תרבותי, זהותי, דתי ואף לאומי שונה [...] לכל שבט - מדרות השבט שלו.

[זוהי] מציאות בעלת השלכות מרחיקות לכת על החוסן הלאומי של מדינת ישראל - על עתיד כולנו [...] אנו מוכרחים לשאול בכנות, מה משותף לכל המגזרים הללו? האם יש לנו שפה אזרחית משותפת? האם יש לנו מכנה ערכי משותף שבכוחו לחבר את כל המגזרים הללו יחד, במדינת ישראל היהודית והדמוקרטית? [...] אסור שהסדר הישראלי החדש ירחוף אותנו להיבדלות והיפרדות. אסור לנו לוותר על תפיסה של ישראליות. אלא, עלינו לפתוח את שעריה, ולהרחיב את שפתה [...] רק כך, יחד ובשותפות, נוכל לחדש תקווה ישראלית.

מעובד לפי "אדם השבטים" של הנשיא ראובן ריבלין בנסח הרצליה, 7.6.2015

רוח מערבית או מזרחית?

אחד מהחששות הגדולים שלנו כאשר אנחנו מהרהרים בנושא התרבות שלנו הוא הסכנה שהגידול בעולים יאלץ את ישראל להשוות את רמת תרבותה לזו של העולם השכן. רחוקים אנו מלראות את העולים שלנו מארצות המזרח בתור גשר לשילובנו בעולם דובר הערבית. מטרנתו היא לטעת בהם רוח מערבית ולא להרשות להם לסחוף אותנו למזרחיות בלתי טבעית.

אנא אגן, voice of Israel, 1969, עמ' 76

דוד בן-גוריון: "להתיך מחדש" אומה

אנו מעלים לארץ עם יחיד במינו, מפוזר בכל קצווי תבל, המדבר בלשונות רבות, חניך תרבויות זרות, נפרד לעדות ושבטים שונים בישראל. את כל הציבור הרב והמנומר הזה מוטל עלינו להתיך מחדש, לצקת אותו בדפוס של אומה מחודשת.

עלינו לעקור את המחיצות הגיאוגרפיות, התרבותיות והלשוניות המפרידות בין החלקים השונים, ולהנחיל להם לשון אחת, תרבות אחת, אזרחות אחת, נאמנות אחת, חוקים חדשים ומשפטים חדשים.

עלינו להנחילים רוח, תרבות, ספרות, מדע, אומנות. עלינו להכניסם למסגרות חברתיות ופוליטיות חדשות; להנחיל להם זיקה לעברנו וחזון לעתיד. עלינו לחנכם לחיי עם עצמאי, לחיים ממלכתיים, לשלטון עצמי, לחירות, לאחדות יהודית, לעזרה הדדית, לאחירות קולקטיבית [...]"

עלינו להפוך [את] הארץ, את העם, את כל סדרי חיינו. דוד בן-גוריון, "מבצע דורנו ומשימתו" (1949), נוכחים ועפר: מאמרים מתוך שנתון הממשלה, תל אביב: מסדה, 1976, עמ' 327

תיקון היסטורי למוזיקה המזרחית

בשנת 1982 זכה הזמר זהר ארגוב, שהיה כבר מוכר בקרב אוהבי המוזיקה המזרחית, בפסטיבל הזמר המזרחי "דרור - למנצח שיר מזמור" עם השיר "הפרח בגני" (שחיבר והלחין אביו מדינה). זכייה זו הזניקה הן את הפופולריות של הזמר, והן את מקומה של המוזיקה המזרחית בישראל.

בשנת תשע"ה (2015) נבחר היוצר והזמר אביו מדינה להדליק משואה ביום העצמאות על "תרומתו החשובה לתרבות הישראלית ולזמר העברי". בנימוקי הוועדה שבחרה בו נכתב כי "שיריו הפכו לנכסי צאן ברזל בתרבות העברית". לפניכם קטע מתוך ראיון שנערך עמו:

במקצב יוני עם מבטא פולני... בסלסול תימני עם פנור רומני... מי אני? מי אני? פן אני! אלי אלי! שיר ישראלי.

שיר ישראלי

מילים: אהוד מנור
לחן: שלמה גרוניך
ביצוע: שלמה גרוניך ומקהלת שבא

העמק שלך והער שלי
היער שלך והמדבר שלי
נפגשים סוף סוף
בנוף ישראלי
עם כל החלומות והגעגועים
עם כל הזכרונות הטובים והרעים
בשיר חדש ישראלי
שמאחה את הקרעים
הנה מה טוב הנה מה טוב ומה נעים.

השגל שלך והמטר שלי
הנאדי שלך והנהר שלי
נפגשים סוף סוף
בחוץ ישראלי
עם כל החלומות והגעגועים
עם כל הזכרונות הטובים והרעים
בשיר חדש ישראלי
שמאחה את הקרעים
הנה מה טוב הנה מה טוב ומה נעים.

על-עשור

מבט על עשור בחיי ישראל

1978 - 1988

עכשיו מעונן

ביטוי קשה ובוטה לדור ה־Y ולכאביו נתן הזמר והיוצר אביב גפן, באלבומו "עכשיו מעונן". שיר הנושא הפרובוקטיבי נפתח במלים: "במקום מסוכן שנקרא לו הבית, גר אדם מבולבל שנקרא לו אני..." בראיון על האלבום ב־רדיו ללא הפסקה" הוא אמר, בין היתר: "עכשיו מעונן" הוא כמו יומן־נוער, שפשוט אמרתי לכולם תראו מה אני עובר וזה הכוח של זה. [...] הכול הגיע, בגדול, מיאוש וצעקה נורא גדולה. [...] לאבא שלי היה קשה מאוד. גם אני היום כאבא הייתי מת אם הייתי שומע כזה שיר מהבן שלי דילן. אבל זאת הייתה האמת שלי".

"הכול היום נורא נעים ופולסטיק, ומנעים לא צומח כלום. [...] אמנות ומוזיקה הם דברים אחרים לגמרי בעיניי. כיום התובנה שלי היא בעיקר קריאה לדור הצעיר מתחתי שיעזו לא להביא עוד שיר נחמד וקליל. יש פה מקום נורא טעון, ישראל, וחובה לדבר על זה. השתיקה מביאה לדברים איזמים בעיניי".

מעריב, 14.7.2016

לפניכם שיר מאלבומו הקודם:

לְכֹד מְלִיאָד טוֹעִים מְלִים וְלֹחֵן: אֲבִיב גֶפֶן

לְכֹד מְלִיאָד מְלִיאָד טוֹעִים
שָׁאֵת דָּרְכָם עוֹד מְחַפְּשִׁים
אִם לֹא מְצָאָתָם זֶה אֲוִי סִימֹן שְׁאִין
לְכֹד מְלִיאָד מְלִיאָד טוֹעִים ...

חֲפִינוּ לָךְ כָּל כֶּךָ אֶךְ אֵת לֹא בָאָת
לָמָּה אֵת לֹא שָׁלִי כְמוֹ שְׁאִין שְׁלָךְ

לְכֹד אֶדָם אֶחָד עָיִן
שְׁלֹא עָשָׂה אֶף פְּעַם כִּי
זֶה לֹא חוֹבָה לְחִיּוֹת זֶה נְכֹחַ לְחִיּוֹת חַיִּים
לְכֹד מְלִיאָד מְלִיאָד טוֹעִים

יְהִיָּה בֶסֶדֶר

ביצוע: קָפָה שְׁחֹר חֶזֶק
מילים ולחן: אורי אלמו, רביד פלוטניק,
וילן סהלו

אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֶפֶל יְהִיָּה בֶסֶדֶר
לֹא מִשְׁנָה מֵה כָּלָם מִדְּבָרִים בֶּסֶתֶר
נָתַן בְּרָאשׁ, בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם, בְּלִי נֶדֶר
אָהָה...
אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֶפֶל יְהִיָּה סִבְכָּה
נָתַן תֵּלֵב וְהַנְשָׁמָה, בָּבִיא תִּסְוָאָגָה
לֹא נִתְּרָה, רַק נָרִים תִּרְאֵשׁ לְמַעַלָּה
אָהָה...
[...]
בּוֹיָה, אֲחוּיָה, לֹא וְתִרְתִּי מַעֲלָם
גַּם בְּזִמְנִים קָשִׁים אֲנִי נִלְחָם
תָּמִיד חֵם, רַק לְעֻלוֹת תָּמִיד קְדִימָה
נֶצֶ"י נֶצֶ"י, קָפָה שְׁחֹר חֶזֶק פֹּה בְּקוֹמְבִינָה...

גַּם בְּעוֹד 20 שָׁנָה בְּדוּק שְׁנַעֲשָׂה אֵת זֶה
כּוֹאֵב לִי הֶלֶב לְרֹאוֹת אֵיד מוֹתָרִים עַל זֶה
חִי אֵת זֶה מֵהִיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁבּוֹ הִחַזְקָתִי אֵת
הַמִּיָּיק
דוֹגֵל בְּאַהֲבַת חֲנָם, אָהֲבַת תֵּן לִיִּיק
אֶבֶא לִי תָמִיד אֲמַר אֶסוֹר לְוִתֵּר
אֲנִי לֹא דוֹר שֶׁמִּפְחָד לְדָבָר
יֵשׁ אֶמֶת שְׁבוֹעֵטֶת, חוֹמוֹת לְנֶטֶר
עִם מִקְצָבִים שְׁלֹקָחִים אֶתְכֶם לְמִקוֹם אֲחֵר
אֲנִי אֲתִיּוּפִי רִשְׁמִי
אֵל תֹּאמַר לֹא יָדַעְתִּי
לָתֵת לֹא רָצוּ אֲז לְקַחְתִּי
בְּמִלְחָמוֹת הֵם עֲסוּקִים אֲנִי בְּשִׁנְטִי בְּעֻטָּתִי...

? כִּיצַד לְדַעַתְכֶם נִקְלָא אֲוִים בִּישְׂרָאֵל?
הָאִם לְדַעַתְכֶם אֲוִים לְהִטְמַע בִּישְׂרָאֵלוֹת
אוּלְמֹר אֵל יִיחֻדִּים?

דור ה־Y הישראלי - "נאילו אין מחר"?

מהו הדנ"א התרבותי של הצעירים היום? מדוע הוא נוצר וכיצד הוא משפיע על מדינת ישראל?

דור ה־Y הישראלי נולד בשנות השמונים והתשעים של המאה העשרים. אלה צעירים חילונים שגדלו ועוצבו בתקופה של צמיחה כלכלית מואצת, בזמן שהחברה הישראלית נעשתה יזמית, צרכנית, תקשורתית, אינדוידואלית וגלובלית יותר. זהו דור מתייגר, שווייגי, מלא הומור, מפרגן, פתוח וזורם. הוא מאחר להתבגר, חי בלהקות-אורבניות, מהסס להתחייב ולקחת אחריות, ממוקד בעצמו ומנהל את חייו כאילו אין מחר.

הם ילדים דיגיטליים שגדלו כנסיכים ונסיכות, עטופים בחום כנפיים משום שהעולם סביבם נעשה נצלני, ציני וחסר יציבות ובשל חששם להתמסד. הם נוהרים לאוניברסיטאות ולמכללות כדי לקנות תואר ששוויו בשוק העבודה הולך ופוחת ומשקעו האינטלקטואלי מתדלדל.

בזמן אמת. הם עמוסי חרדות, מבולבלים, מתקשים לעמוד בעומסים ומשועבדים למידע ולגירויים מהירים.

דור ה־Y שונה כמעט בכל מאפיין מדורות שקדמו לו: הם עובדים אחרת, לומדים אחרת, צורכים תקשורת וחדשות אחרת, מבליים אחרת ומגדלים את ילדיהם אחרת. השפעתם על החברה הישראלית הולכת וגדלה, מערערת את המובן מאליו ומחייבת חשיבה מחוץ לקופסה.

? מִחֻרָק הַשָּׁנִים - מְהִי לְדַעַתְכֶם הַשִּׁנּוּי שֶׁ דוֹר זֶה אֵל יִשְׂרָאֵל? הָאִם אֲוִי דוֹחִים אֲוִי שׁוֹנִים מִנְחָה?

ישראל בעלייה

בצד התעוררותם התרבותית והפוליטית של ה"עולים הישנים", הגיעו בשנות השמונים לישראל עולים חדשים רבים. שתי העלויות המרכזיות הגיעו ממקומות שונים לחלוטין, אתיופיה וברית המועצות, אך היו גם קווי דמיון בדרך קליטתם, למשל: בשתיהן התעוררו בעיות 'גיר', ובשתיהן שוכנו רבים מהעולים בשכונות הומוגניות שיצרו בידוד והקשו על הקליטה התרבותית. בקטעים שלפניכם מתוארות חוויות שונות של העולים ושל הישראלים לנוכח הקליטה.

עליית יהודי ברית המועצות

העלייה מרוסיה לא הייתה דבר חדש בעשור זה. יהודים עלו מרוסיה עוד לפני קום המדינה והשתלבו היטב בחברה הישראלית. אולם במשך השנים, בעקבות המשטר הקומוניסטי בברית המועצות, נאסר על יהודים לעלות לישראל ואף לא להשתתף בפעילות ציונית. יהודים אלו מכונים "מסורבי עלייה" ולעתים הם גם נאסרו ("אסירי ציון"). לאחר נפילת "מסך הברזל" בשנות השמונים, בתקופת שלטונו של מיכאיל גורבצ'וב, החלו עולים רבים להגיע לישראל (החל בשנות התשעים).

אלקס ריף, משוררת, עלתה לארץ מברית המועצות בשנת 1991, מספרת על חוויותיה כעולה חדשה.

אלקס ריף בילדותה

הקול שלי נועד לשיר ברוסית, אלקס ריף

"הגעתי לנתניה בשנת '91 מאוקראינה, הייתי בת 5 ומה שאני זוכרת מהיום הראשון בגן הילדים הוא ששמתי לב שמאוד רועש שם רגע לפני שנכנסתי, ואז ברגע שהילדים הבחינו בי השתררה דממה. מיד אחר כך הם התחילו לצחוק. אמי הלבשה אותי בשמלת תחרה לבנה, גרביונים עבים, סנדלים ופפיון ענק. באותו יום החלטתי שאני לא רוצה להיות רוסייה יותר.

20 שנה חייתי ככה. התעקשתי לדבר בלי מבטא ולהסתובב רק עם צברים. בזיכרונות הילדות שלי אין ילדים רוסים, אבל בתמונות הילדות שלי הם כן קיימים, פשוט לא ראיתי אותם אז."

יָכַנְנִי, אֶלְקֶס רִיף

בַּיּוֹם בּוֹ יָכַנְנִי הִגִּיעַ לָגֶן-
זֶרְחָה הַשָּׁמֶשׁ.
הוּא הָיָה קָטָן מִמֶּנִּי,
לָבָן מִמֶּנִּי וּמְרִיחַ,
מִפְחָד.
זֹאת כִּכְרִי הֵייתִי אֲנִי,
שֶׁהִסְבֵּרְתִּי לוֹ,
בְּמִלִּים עֵבְרִיּוֹת מִפְּרֹדוֹת,
שֶׁגִּרְבִּים וְסִנְדָּלִים זֶה,
אֵיךְ לוֹמַר, מְכַעֵר,
שֶׁסִּנְדָּוִיץ' עִם דָּג מְלוּחַ זֶה,
אֵיךְ לְהַגִּיד, מִסְרִיחַ,
וְשִׁידְבֵּר עֵבְרִית.
פֹּה זֹאת לֹא רוֹסְיָה!
בַּיּוֹם בּוֹ יָכַנְנִי הִגִּיעַ לָגֶן-
הִיְתִיתִי מְאֻשֶּׁרֶת.

עולים מאתיופיה במבצע משה.
צילום: לע"מ

מבצע משה ראשית עליית יהודי אתיופיה

בסוף שנת 1984 ובתחילת 1985 הועלו ב־רכבת אוזירית' דרך סודן במבצע חשאי ומורכב כ־8,000 יהודים מאתיופיה. המבצע החל בעקבות דיווחים שהגיעו מאתיופיה על רדיפות יהודים בידי המשטר המקומי ועל הרעב הכבד שבו היו נתונים בגלל שנות בצורת. בשנת 1991 היה גל עלייה שני מאתיופיה שכונה 'מבצע שלמה'.

התקווה שלנו

במשך מאות שנים התגוררנו, אנחנו "בתי ישראל", שנקראנו בפי הגויים "פלאשים" (זורים), בהרים בצפון מערב אתיופיה, ושמרנו על מנהגים ייחודיים בעלי אופי יהודי. [...]

הקליטה בארץ החדשה הייתה, כמובן, קשה. היה עלינו להתחיל את החיים מחדש: ללמוד שפה של אחרים, לספוג את תרבותם, לעבור מהמאה ה־18 למאה ה־21. הקשיים הללו בהתאקלמות נתנו לנו את תחושה שאותו חלום ציוני הולך ומתפוגג לפתע. מידי פעם אתה פוגש אנשים מנוכרים בתוך החברה שעליה חלמת אלפי שנים וחש נבגד. ואחר כך יקראו לך "כושי".

בישראל חיים היום למעלה מ־65 אלף יהודים אתיופים. חלקם עדיין לא הצליחו להיקלט כראוי בישראל, הצעירים בקרבנו מחפשים זהות חדשה. למרבה הפלא הם רוקדים לצלילי מוזיקת רגאיי וג'אז, ומעלים זיכרונות מתרבותם הישנה, שהמסד הצליח לקבור אותה [...] תוך 13 שנה נופץ החלום הציוני שעליו חלמו דורות על דורות. [...]

יש גם הצלחות. רבים מאתנו התגברו על המחסום הנורא והגיעו ליעדים רחוקים בתוך פרק זמן סביר. ליבי מתפקע מדי פעם, כשאני רואה ברחוב בחור שחור ובחורה צברית הולכים מחובקים ומובילים את ילדם בעגלה. הילד הוא התקווה שלנו. אני מאמין שתוך פרק זמן סביר נוכל להשתלב היטב בחברה הישראלית ולחוש שזה גם המגרש שלנו. כל זה יכול לקרות בתנאי אחד: אם החברה הישראלית תסייע לנו לחוש שזה הבית האמיתי שלנו.

דני אבנה, ואלה שמות, בעריכת ניסים משעל, לנכוד שנת החמישים למדינת ישראל, 1998

עולים מאתיופיה. צילום: לע"מ